BERKENYE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK

GAZDASÁGI PROGRAMJA

2025-2029 IDŐSZAKRA

Berkenye, 2025.05.19

Tartalomjegyzék

1. Gazdasági program célja, kialakítása, főbb szempontjai 2
1.1 Tervezési időhorizont 2
1.2 Kommunikáció, nyilvánosság, átláthatóság 3
2. Berkenye helyzete, adottságai, gazdasági környezetünk 3
2.1. Visszatekintés 3
2.1.1. Az előző / jelenlegi ciklusban megvalósult jelentősebb beruházások 3
2.2. Gazdasági környezetünk 4
2.2.1. Általános gazdasági helyzetkép, kormányzati gazdaságpolitika és hatásai 4
2.2.2. Megyei / térségi területfejlesztési helyzetkép 5
2.2.3. Pályázati lehetőségek 6
2.3. Településünk adottságai 7
2.3.1. Környezeti és földrajzi adottságok 7
2.3.2. Demográfiai helyzetkép 7
3. Berkenye jelenlegi és várható gazdasági helyzete 8
3.1. Vagyoni helyzet 8
3.2. Adóerő képesség 8
3.3. Költségvetési keretek, várható jövőbeni tendenciák 9
4. Gazdasági és településfejlesztési program 10
4.1. Jövőkép, vízió, stratégiai irányok 10
4.2. Kiemelt stratégiai – településfejlesztési irányok és célok 10
4.2.1. Vagyon-, és közterületkezelés, hasznosítás 10
4.2.2. Gazdaság és vállalkozásfejlesztés 10
4.2.3. Épített környezet fejlesztése 11
4.2.4. Természeti környezet, fenntarthatóság 11
4.2.5. Oktatási, egészségügyi, kulturális, közművelődési és szociális feladatok és fejlesztések 11
4.2.6. Együttműködések fejlesztése, finanszírozása 12
4.3. A település költségvetésének főbb szerkezete 13
4.3.1. Bevételek, kiadások, finanszírozás 13
4.3.2. Tartalékok 13
4.4. A gazdasági program megvalósítása 13
4.4.1. A gazdasági program feltételrendszere 13
4.4.2. Finanszírozás 14
4.4.3. Kapcsolódó önkormányzati feladatok 14

A gazdasági program elkészítésére Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-ban meghatározottak alapján kerül sor, mely szerint

(1) A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.
(2) A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.
(3) A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.
(4) A gazdasági program, fejlesztési terv - a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.
(5) A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el. Ha a meglévő gazdasági program, fejlesztési terv az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.

1. Gazdasági program célja, kialakítása, főbb szempontjai

A Gazdasági program meghatározásával a Képviselő-testület célja, hogy:

- összefoglalja Berkenye település gazdasági környezetét, adottságait és lehetőségeit;
- jelen ciklus időtartama alatt egységes alapok és célok szerint működjön és fejlődjön településünk;
- meghatározzuk azon kiemelt feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségek alapján, a helyi gazdasági, társadalmi és környezeti adottságok figyelembevételével a kötelező és önként vállalt feladatok keretében megvalósítandók.

A Képviselő-testület vállalja, hogy a jelen programban meghatározott elveket figyelembe veszi minden gazdálkodási, pénzügyi és fejlesztési döntés meghozatala során, beleértve az éves költségvetési előirányzatok elkészítését és esetleges éven túli kötelezettségvállalásokat.

A gazdasági program összeállítása során figyelembevételre kerültek:

- a polgármester ciklusprogramja,
- a Képviselő-testület elképzelései,
- az Önkormányzat jelenlegi, illetve várható gazdasági és pénzügyi helyzete, költségvetési keretei és a tervezett és már folyamatban lévő fejlesztések és beruházások,
- a gazdasági környezet és a jelenleg ismert kormányzati-költségvetési feltételrendszer.

1.1 Tervezési időhorizont

A program alapvetően a képviselő-testület megbízatásának időtartamára szól a 2025-2029 évekre, de azt meghaladó időszakra is iránymutatással kíván szolgálni.
A gazdasági programot a Képviselő-testület évente felülvizsgálja, szükség esetén változtatja, módosítja, kiegészíti.

1.2 Kommunikáció, nyilvánosság, átláthatóság

Az elmúlt években a kiváló munkatársaknak is köszönhetően egyre javuló együttműködés alakult ki a lakosság és az Önkormányzat között. Az itt lakókkal közös kommunikációt az évi 2 falugyűlés, az éves közmeghallgatás és a hagyományos információs csatornák mellett segíti az elindított helyi újság rendszeres megjelenése is és a hivatalos fogadási idők mellett a polgármester és a képviselők mindenkori közvetlen elérhetősége. Az önkormányzat honlapjára és Facebook oldalára feltöltünk minden fontos információt, a testület döntésének megfelelően pedig a fontos ügyekben minden ingatlanhoz szórólapot juttatunk el. Ezek folyamatos fenntartása továbbra is célunk.

Törekszünk arra, hogy az Önkormányzat tevékenysége, döntései érthetők legyenek és igyekszünk az itt lakókat minél jobban bevonni a fontosabb döntések előkészítésébe. Szükséges ebben fejlődnünk és erősödnünk, melyben számítunk az itt lakók együttműködésére is.

Ennek értelmében jelen gazdasági programot is egyfajta kiindulási pontnak tekintjük, mely elfogadás után meghirdetésre kerül, s amelyhez minden észrevételt, kiegészítést, javaslatot örömmel veszünk. Nyitottak vagyunk és leszünk a program elemeinek, részleteinek mélyebb egyeztetésére, megvitatására is. Ehhez a gazdasági programon túlmutatóan a Képviselő testület egy településfejlesztési terv kialakítását készíti elő, melybe a lakosság széleskörű bevonását tervezzük.

2. Berkenye helyzete, adottságai, gazdasági környezetünk

2.1. Visszatekintés

Berkenye község önkormányzati működés tekintetében 1990 óta független, majd 2004 óta Nógráddal közös hivatal keretében működik, váltakozó székhellyel. A település fejlődése az eltelt évtizedekben folyamatos volt, az alapvető infrastruktúra feltételek megvalósultak. Kiépült az ivóvíz-, csatorna-, és gázhálózat, fejlődött az úthálózat, felújított épületben felnőtt-, és gyermekorvosi, valamint védőnői ellátás vehető igénybe a hét adott napjain, s a település egy részén szélessávú internet szolgáltatás elérhetősége is biztosított.

A falu kulturális és közösségi életét szolgálja a részlegesen már felújított művelődési ház, a tájház és annak épületében lévő könyvtárunk, valamint évente több mint 20 közösségi esemény és kulturális rendezvény, melyek a Német Nemzetiségi Önkormányzattal közösen kerülnek megrendezésre. A helyi gyermekek rendelkezésére áll a már régóta működő óvoda és a 2020-ban átadott új bölcsőde, két játszótér, a sportkedvelők pedig a lelátóval rendelkező futballpályát, műfüves kispályát és edzőpályát, valamint a tornatermet is használhatják.

A 2000-es évek elején indult el a hosszúbérci területrészen egy jelentős lakóterület fejlesztés, amely azonban tervezett formájában sosem valósult meg, a parcellázást követően a beruházó félkész, részben engedély nélküli, részben rosszul kivitelezett állapotokat hagyott maga után. Közművek, utak, telekszabályozás tekintetében rengeteg probléma keletkezett, melyek egy részét (pl. víz-, és csatornahálózat szabályos kiépítése és vízszolgáltatónak átadása) az ingatlan tulajdonosok önerőből megoldották, de azóta is folyamatos feladatot jelent az Önkormányzat részére.

2.1.1. Az előző / jelenlegi ciklusban megvalósult jelentősebb beruházások

Korábban elnyert pályázati összeg felhasználásával az örökölt kivitelezői probléma megoldását követően megvalósult a 12 férőhelyes bölcsőde építése, melyhez további fejlesztésként részben saját forrásból megtörtént a szükség gázhálózati és fűtési rendszer átalakítás, udvar rendezés és

játszóeszközök telepítése, valamint az épület berendezése. Az intézmény azóta az óvodával közös intézményként, teljes létszámmal üzemel. Ezt követően az óvoda épülete is jelentős felújításon esett át (tető, villanyhálózat, szigetelés, fűtési rendszer, berendezés, vizesblokkok, udvar).

Szintén korábban indult beruházás volt a Hársas utca kialakítása, melyet jelentős pénzügyi újratervezés és az önkormányzati telkek megfelelő értékesítését követően sikerült pozitív eredménnyel a tervek szerint közművesíteni, beleértve a víz-csatorna hálózat, közvilágítás és szórt köves út kiépítését, valamint az Ifjúság utcával történt összekötést.

Sikerült befejeznünk a korábbi pályázatból elkészült játszóteret, folytatódott a kultúrház és az községháza épületének felújítása, modernizálása, előbbiben egy ifiklub is berendezésre került. A Német Nemzetiségi Önkormányzat által elnyert pályázati forrásból, de jelentős lakossági és vállalkozó felajánlásokkal a tornaterem teljes mértékben megújult.

A postahivatalt megszüntetés helyett önkormányzatunk 2024. áprilisában üzemeltetésre átvette. A megállapodás alapján részleges felújítása is történt saját erőből melyet a fizetendő bérleti díjba folyamatosan elszámolunk. Ezzel párhuzamosan a Rákóczi utcai járda óvoda felőli szakaszának kijavítása tavasszal végre megtörtént, részben az ott lakók hozzájárulásával.

Már ebben a ciklusban megvalósult a korábbi teniszpálya helyén az új sportpálya és környékének rendbetétele, így újabb közösségi területet tudtunk a falu lakói részére használhatóvá tenni.

A temető és környéke részben megújult: befejezésre került az urnafal, valamint saját erőből egy 120 méter hosszú térkővel burkolt gyalogút került kialakításra.

A hosszúbérci területen pályázati és részben ingatlantulajdonosi finanszírozásban a Panoráma utca, a Vadvirág utca egy szakasza aszfalt borítást kapott, közműfejlesztési hozzájárulásból pedig a Bérc utca kövezése történt meg. Sor került a Liget és a Tó utca javítására is részben lakossági hozzájárulással, ez azonban hibás technológiai kivitelezés miatt nem megfelelő eredményű, ezért mielőbbi megoldásra szorul. Már az aktuális ciklus eredménye a Málna-köz aszfaltozása és az Ifjúság utca felújítása pályázati forrás felhasználásával, valamint saját erőből hosszú idő után sikerült a Kossuth utcai rossz állapotú, balesetveszélyes támfalat lebontani és újraépíteni.

Sikerült önkormányzati gépparkot is kialakítani és bővíteni az elmúlt években traktorral, hótolóval, 2 db önjáró és számos damilos fűnyíróval, pótkocsival, fűnyíró adapterrel, lyukfúróval, lapvibrátorral, ágdarálóval és egyéb, a mindennapi karbantartáshoz szükséges eszközzel.

Végül, de nem utolsósorban az elmúlt években közel 140 facsemete kiültetésével 4 új fasort (Morgó patak óvoda felőli, illetve focipálya felőli részén, Bérc utca Nógrád felőli részén és az Ifjúság utcában) alakítottunk ki. Emellett a méltán híressé vált vérszilva fasorunk pótlására kb. 40 db és az Ifjúság utcában is számos facsemete került beültetésre.

2.2. Gazdasági környezetünk

2.2.1. Általános gazdasági helyzetkép, kormányzati gazdaságpolitika és hatásai

A jelenlegi negatív belföldi gazdasági környezet várhatóan tartósan fennmarad, ezzel együtt magas szintű inflációval és energiaárakkal kell számolnunk, és a vállalkozások gazdasági teljesítménye várhatóan stagnál/csökken. Mindez objektíven, számokban:

- valamennyi makrogazdasági mutató (GDP, infláció, költségvetés hiány, államadósság) 2022 óta rosszabbul alakult, mint amire a kormány számított (a 2024 évi infláció kivételével);

- jelentősen rosszabbnak bizonyult a várakozásokhoz képest a magyar gazdaság teljesítménye 2025 első negyedévben is: éves alapon 0,4 százalékkal esett vissza, az előző negyedévhez képest pedig 0,2 százalékkal a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közölt adatai alapján;
- az ipari termelés volumene folyamatosan csökken (2025. január: -3,9%, február: -8,7%), az építőipar éves index januárban: -9,6 volt, az infláció pedig nem csökkent a tervezett 4% alá (január: 5,5, február: 5,6%, március: 4,5%)
- ugyanakkor a hazánkéhoz hasonló gazdaságszerkezettel bíró cseh gazdaság negyedéves alapon 0,5 százalékkal nőtt (éves alapon 2 százalékkal), míg az EU nagy gazdaságainak mindegyike nőni tudott negyedéves alapon (a francia 0,1%, a német 0,2%, az olasz 0,3%, a spanyol 0,6%) – a 14 európai ismert első negyedéves GDP-adattal rendelkező országból csak Magyarország gazdasága zsugorodott;
- 2025 márciusig már az éves pénzforgalmi deficitterv 62 százaléka teljesült, emellett 2025 első két hónapjában az államháztartás központi alrendszerének hiánya már 1722,8 milliárd forint volt (Nemzetgazdasági Minisztérium gyorstájékoztatója szerint), azaz az egész éves hiány több mint 40 százaléka teljesült az év első két hónapjában (a 2025 évi költségvetésben 4100 milliárd forint a terezett hiány)

A mindenkori kormányzati gazdaságpolitika nagyban befolyásolja az önkormányzatok működését, hiszen az önkormányzatok jelentős forrásai a központi költségvetésből származnak, és ezek volumene befolyásolja az önkormányzatok feladatellátási lehetőségeit.

Az elmúlt évtizedben jelentős mennyiségben kerültek elvonásra és centralizálásra helyi költségvetési keretek, de az elvont feladatok és felelősségek arányánál aránytalanul nagyobb mértékben (pl. egészségügyi ellátás, iskolák fenntartása, egyes szociális és hatósági ügyek, gépjárműadó). Emellett a helyi közszolgáltatások finanszírozása is már évek óta csökken.

Az önkormányzatok a törvényben meghatározott alapvető feladataik ellátására az Alaptörvény szerint támogatása jogosultak. Az önkormányzatok finanszírozása feladatfinanszírozás keretében történik a mindenkori költségvetési törvényben meghatározottak szerint. A finanszírozási mutatószámokat, önkormányzati kategóriák szerinti országos átlagok számítása alapján állapítják meg. Probléma akkor adódhat, ha a kapott támogatás az adott feladatra nem elegendő, és az önkormányzat nem tud hozzátenni saját forrásból kiegészítő finanszírozást. Amennyiben a támogatások nominál értéke csökken, és nincs helyi forrás, akkor előfordulhat az intézményi és közszolgáltatási színvonal csökkenése.

A költségvetési rendszerben a szektor feladatainak finanszírozásánál jelentős csökkenés volt tapasztalható, az önkormányzatok pénzügyi és gazdálkodási autonómiája, lehetőségei erősen szűkültek. Berkenye esetében ez szerencsére nem járt a működőképességi egyensúly felborulásával, pénzügyi-gazdasági stabilitásunk változatlanul erős, bár van már érezhető negatív társadalmi költsége a csökkenő finanszírozásnak. Esetünkben ez továbbra sem jelenik meg az intézmények és közszolgáltatások működtetésben vagy az adható támogatások csökkenésében, de a közutak romló állapotában például már igen.

2.2.2. Megyei / térségi területfejlesztési helyzetkép

A 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint az egyes járások területi fejlettség alapján vannak besorolva, figyelembe véve a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókat. Az ebből képzett komplex mutató alapján településünk a Rétsági járás részeként ún. kedvezményezett járás, mivel mutatója kisebb, mint az összes járás komplex mutatójának átlaga. A besorolás alapján nem fejlesztendő és komplex programmal nem fejlesztendő járásként speciális eszközrendszert sem vehetünk igénybe.

Az új, elvileg a térségi szemléletű területfejlesztést középpontba állító Versenyképes Járások Program keretében járásonként 250 millió forint fejlesztési keret áll majd rendelkezésre. A benyújtott fejlesztési igényeket a Járási Fejlesztési Fórum tárgyalja majd meg és javaslatot tesz azok támogatására. A Program keretében fejlesztési igényt a települési önkormányzatok konzorciumi együttműködésben vagy önkormányzati társulásként nyújthatnak be térségi alapinfrastruktúra, térségi közszolgáltatások fejlesztése, térségi gazdaságfejlesztés, valamint településüzemeltetés céljából.

Bár az alapötlet jó, hogy fejlesszék az önkormányzatok együttműködési és kooperációs képességeit, mi a magas adóerő képesség miatt várhatóan kevésbé bízhatunk abban, hogy a Területfejlesztési Alapból (ide kerül a települések iparűzési adótöbblete) jelentős forrásokat megszerezhetünk.

2.2.3. Pályázati lehetőségek

Településünk nagyobb volumenű fejlesztéseket csak pályázati forrásból tud megvalósítani és külső szakember segítségével történik a pályázati feladatok ellátása. Az elmúlt években sikerült számos korábbi, részben megelőző ciklusból származó pályázatot a sokszor komoly nehézségek ellenére sikeresen elszámolni, lezárni, de ez már többször is többletkiadást is eredményezett. Az elérhető pályázati források alapvetően EU forrásból kerülnek meghirdetésre, ezek lehetőségei azonban jelentősen szűkülnek, mivel a Magyarország számára rendelkezésre álló összeg jelentősen csökkent az aktuális költségvetési (2021-2027) ciklusban.

Jelen állás szerint a teljes 21,7 milliárd eurós kohéziós keretből több mint egy 1 milliárd eurót 2024 tavaly év végén végleg elveszített a magyar kormány (az ún. jogállamisági eljárás miatt). Az N+2 szabály miatt – ha a jogállamisági vitákat 2025-ben sem rendezik –, akkor az év végével újabb 1,04 milliárd eurónyi kohéziós forrás válik örökre elérhetetlenné. A jelenlegi állás szerint az uniós költségvetési és RRF források tekintetében a befagyasztott kohéziós alap teszi ki a legnagyobb részt, 9,6 milliárd eurót, amihez már jön az 1 milliárd eurós n+2 szabály szerinti levonás is, míg a helyreállítási alapból (RRF) is 6 milliárd euró zárolás alatt áll.

Emiatt a kormány már alig tud új uniós támogatásokat kiírni, úgy, hogy azok mögött biztos fedezetet tudhat. Így a 2021–2027-es uniós költségvetési ciklus keretében már csak minimális forrás érhető el, mivel a befagyasztott és levont összegek jelentősen csökkentették az elérhető keretet, míg a felszabadított 12,2 milliárd eurónyi elérhető rész nagy részét már lefedték pályázatokkal. (adatok forrása: palyazat.gov.hu, EU közérdekű adatigénylés).

Ennek ellenére folyamatosan figyeljük a maradék pályázati lehetőségeket és igyekszünk a lehetséges együttműködési lehetőségeket kihasználva a meghirdetett pályázatokra megfelelően előkészített anyagokkal jelentkezi. A Képviselő testület rendszeresen áttekinti a beruházások, fejlesztések sorrendjét és szakértő bevonásával a megjelenő és elérhető pályázati lehetőségeket elérni.

A jelenleg figyelt elsődleges célok:

- út és járda építés, felújítás,
- közösségi és kulturális rendezvények és események,
- önkormányzati ingatlanok felújítása és karbantartása,
- önkormányzati eszközbeszerzés.

2.3. Településünk adottságai

2.3.1. Környezeti és földrajzi adottságok

Berkenye Nógrád megye délnyugati részén a Börzsöny kaldera délkeleti peremén fekszik erdőkkel körülvéve a Duna-Ipoly nemzeti park határán. A XIV. század végén már lakott település kiváló természeti és lakhatási adottságokkal rendelkezik, tiszta levegővel, kis forgalommal, jelenleg még jelentősebb ipari tevékenység veszélye nélkül. A település közigazgatási szempontból a rétsági járáshoz tartozik, de Vác közelsége is sok szempontból meghatározó a település életében.

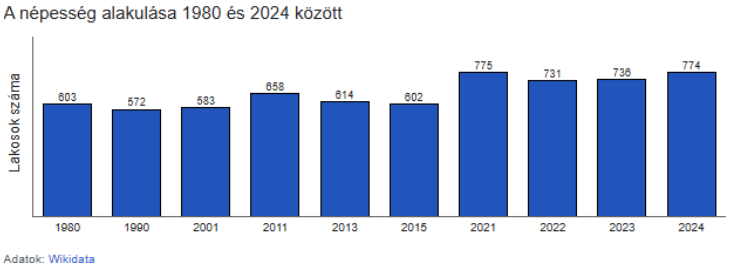
Lassan országos hírű falunk vérszilva fasora, ami 2010-es évek közepe óta színesíti a hozzánk vezető utat. A szlovák határ közelsége és a környék számos látnivalója és kiemelt helyszíne (Nógrádi vár, börzsönyi kiránduló-, és turista útvonalak) valamint a Budapestről is könnyű megközelíthetőség nagyszerű, de jelenleg még nem túlterelt kirándulóhelyi célponttá teszi a falut.

A község az M2 autóúthoz közel fekszik, egy rövid bekötőúton autóval könnyen elérhető, de átmenő autóforgalom nincs. A gyorsforgalmi út fejlesztésére, bővítésére vannak már tervek, de ezek kivitelezési időpontja még bizonytalan. Tömegközlekedésben a Vác-Rétság vonalon autóbusz vehető igénybe, a települést pedig átszeli a Vác-Balassagyarmat vasútvonal, így a legfontosabb közlekedési eszköz a vasút.

2.3.2. Demográfiai helyzetkép

A falu középkori kihalása után a XVIII. század elején német-ajkú lakossággal telepítették be. A népesség innen lassan fejlődött, száma 1820 körül lépte túl a négyszázat és a XX. század elején haladta meg az ötszázat. A középkori betelepítés után máig jelentős a német nemzetiség (a 2022-es népszámláláskor 175 fő), a községben így önálló Német Nemzetiségi Önkormányzat is működik.

A 2000-es évek elején a hosszúbérci részen jelentős lakóingatlan parcellázással kialakításra került közel 140 építési telek, ami azóta lassan benépesül, majd 2018-ban újabb bővítés indult, melynek eredményeként megnyitásra került a Hársas utca, tovább gyarapítva a lakosságszám-növekedési lehetőségét.

Berkenye lakosságszáma 2024. január 1-én 775 fő volt, ebből 703 fő állandó lakcímmel rendelkezett, 72 fő tartózkodási hellyel rendelkezett. Az elmúlt években sok nem lakott ingatlant újítottak fel és került újra használatba, emellett a még folyamatban lévő lakóingatlan építések az új területrészeken is várhatóan növelik még az itt élők számát. Így 2024 végére már 794 főre bővült a lakosság száma.

A házasságkötések száma az elmúlt évekhez képest egyre kevesebb (2024-ben 16) – annak ellenére, hogy egyedi esküvői helyszín várja a fiatal párokat. A település korfája ugyanakkor jó, a beköltözők számának köszönhetően sok az aktív korú. A gyermekek száma örvendetesen növekszik (2024-ben 7 gyermek született), biztosítva ezzel a gyermeknevelési intézmények telítettségét és település hosszútávú fennmaradását és fejlődését. A 18 éven aluli gyermekek száma 184 fő (23,17%), ezen belül a 14 év alatti gyermekek száma: 142 (17,88% (2024 évi adat).

A lakosság életminősége, szociális és lakáshelyzete, valamint jövedelmi viszonyai az országos átlaghoz és a település jellegéhez-méretéhez képest jók.

3. Berkenye jelenlegi és várható gazdasági helyzete

3.1. Vagyoni helyzet

A település törzsvagyoni helyzete átlag alatti, bár közintézményeink (önkormányzat, iskola, óvoda és bölcsőde, művelődési ház, orvosi rendelő) saját tulajdonú ingatlanban működnek. A település ezen felül kisszámú saját ingatlannal rendelkezik csak melyek egy része mezőgazdasági, másik része ipari terület.

A forgalomképtelen közterületek aránya nem jelentős, de a Kossuth utca és bérci területrészen néhány kisebb út kivételével valamennyi közút az önkormányzat tulajdonában és fenntartásában van.

Az önkormányzatnak üzleti vagyona, gazdasági tulajdonjoga-, vagy érdekeltsége nincs és nem is tervezett. Jelentősebb vagyoni változás a következő években nem várható.

3.2. Adóerő képesség

A települési önkormányzatok az illetékességi területükön rendelettel olyan települési adókat vezethetnek be, amelyeket törvény nem tilt és a termőföld kivételével bármely adótárgyra megállapíthat, feltéve, hogy arra nem terjed ki törvényben szabályozott közteher hatálya.

Adóbevételeink alapvetően a helyi iparűzési, kommunális és kismértékben idegenforgalmi adóból állnak össze. Településünk adóerő képessége magas, köszönhetően néhány jelentős (és persze több kisebb) helyi vállalkozás által fizetett helyi iparűzési adó nagyságának, valamint az adóhatóság kiváló munkájának, melyet a jó adóbefizetési magatartás támogat.

- Helyi iparűzési adó:
    - Az adó évi mértéke jelenleg az adóalap 1,5 %-a, ez alacsonyabb a törvényben meghatározott 2%-os maximum értéknél.
    - Ennek tervezett összege 2025 évben 38,9 millió Ft, mely összeg nominálisan az elmúlt években növekedett ugyan, de ez jelentős részben az inflációs hatás eredménye.
    - Amennyiben az általános gazdasági környezet nem javul, középtávon már a településen adózó kisebb vállalkozások esetében kisebb befizetési összegekkel és összességében csökkenő iparűzési-adó bevétellel kell terveznünk.
- Magánszemélyek kommunális adója:
    - Az adó évi mértéke adótárgyanként, illetve lakásbérleti jogonként 17.000 Ft, ez jelenleg a meghatározható adó évi mértékének felső határa.
    - A tervezett adóbevétel 2025 évre 8,3 millió Ft, ezen összeg az elmúlt években közel állandó.
- A szállásadók által fizetendő helyi idegenforgalmi adó mértékét a 2010 óta érvényben lévő éjszakánként 150 forintos mértékről a képviselő-testület 2025 évtől 300 forintra emelte. Ennek összegszerű aránya alacsony a teljes költségvetésen belül.

Magas adóerő-képességünk nagy előnyt jelent bevételi szempontból, hiszen alapvetően ez a saját önerős beruházásaink elsődleges forrása, azonban a szolidaritási adó-elvonás számításnál ez már hátrányos, valamint egyes pályázati lehetőségek esetében is szűkíti lehetőségeinket. Összességében a jelenlegi arány pozitív, ezen a területen nincs tervezett változtatás.

3.3. Költségvetési keretek, várható jövőbeni tendenciák

Az önkormányzatok számára nyújtott költségvetési támogatás az inflációt nem mindig követi le, egyes esetekben összességében számszerűen is csökkent, miközben az extra teherként bevezetett ún. szolidaritási adó növekszik, mely a jelentősebb saját adóbevételekkel rendelkező településekre (így Berkenyére is) került kivetésre. Így a központi költségvetésből az önkormányzati felé folyó nettó finanszírozás csökkent, miközben az település működési és fejlesztési költségei a magas infláció, a bérek és a megemelkedett energiaárak miatt jelentősen megnőttek.

A nehezen kiszámítható és változó kormányzati gazdaságpolitika miatt nem könnyű megfelelően tervezni az éves költségvetést, ezért annak folyamatos nyomon követése és figyelése szükséges. Az adott évi beruházások minden esetben a megelőző időszak pénzügyi teljesülések ismeretében, és képviselő-testületi döntés alapján indulnak csak – pályázati finanszírozású tételek kivételével.

A falu gazdálkodását ugyanakkor már hagyományosan hosszú ideje a tervszerűség mellett a takarékosság jellemzi. A település költségvetésének arányai évek óta azonosak és egyensúlyban vannak, évről-évre kisméretű pozitív egyenleggel. Ennek eredményeként jelenleg is rendelkezésünkre áll pénzügyi tartalék, amit nem sok hasonló nagyságú település mondhat el.

A közös hivatal székhelyváltozásával az előirányzatunk főösszege növekedett ugyan, de ezen belül Berkenye tervezett keretei inflációkövető korrekció mellett változatlanok.

Az előző és jelenlegi ciklus teljes beruházási összege 250 millió forint felett volt, ami a sokszoros veszélyhelyzetek és infláció okozta nehézségek ellenére jelentős összeg a település méretéhez képest, hiszen ez több, mint egy évnyi teljes költségvetési főösszegünk – de ez a mérték a következő években várakozásaink szerint sajnos csökken.

4. Gazdasági és településfejlesztési program

4.1. Jövőkép, vízió, stratégiai irányok

A Képviselő-testület továbbra is szeretné fenntartani és folytatni eddigi céljait (divatos ígérgetések helyett) a lehetőségek, valamint a lakosság és helyi vállalkozók részéről felmerülő igényeket figyelembe véve:

- Az itt lakók számára jól működő, élhető és biztonságos település és helyi szolgáltatások biztosítása, nyugodt falusi életkörülmények között megőrizni és fenntartható módon gyarapítani a település értékeit.
- Igény és szükség szerint javítani és fejleszteni a közösségi tereket a helyi lakosok és vállalkozók bevonásával, a kulturális és közösségfejlesztés támogatásával.
- A település költségvetési egyensúlyának és tartalékának fenntartása, a közösség vagyonának megőrzése.

4.2. Kiemelt stratégiai – településfejlesztési irányok és célok

Célunk az alábbi területeken megfogalmazott elképzeléseket szem előtt tartani, folyamatosan a lakosság bevonással felülvizsgálva és szükség szerint kiegészítve.

4.2.1. Vagyon-, és közterületkezelés, hasznosítás

- Ingatlan-, eszköz-, és helyiséggazdálkodás folyamatos biztosítása költségtakarékos keretek mellett.
- Stabil településüzemeltetés és közterületkezelés, rendezett környezet fenntartása és fejlesztése.
- Közösségi terek bővítése, fejlesztése és fenntartása: tervezzük a Kuvik játszótér mellett egy fedett kiülő (szaletli) kialakítását szalonnasütővel és bográcsozási lehetőséggel, melynek célja egy új, közösségi életet szolgáló létesítményt kialakítani.
- Régóta zajlik az ún. Kuris ház (84/1 hrsz.) ingatlan átvételi folyamata. Változatlanul szeretnénk az épületet Önkormányzati tulajdonba átvenni, majd közcélra hasznosítani. A vagyonátruházást követően az Önkormányzatnak saját és/vagy pályázati forrásból biztosítani kell majd az épület szükséges mértékű állagjavítását, felújítását és a majdani megállapított céljának megfelelő át-, vagy kialakítást.

4.2.2. Gazdaság és vállalkozásfejlesztés

- Fontosnak tartjuk, hogy a helyi vállalkozásokkal együttműködve megértsük elvárásaikat, igényeiket és megtaláljuk az együttműködés területeit és lehetőség szerint előnyben részesítsük őket a település fenntartásában, működtetésében és fejlesztésében.
- Szeretnénk megerősíteni a kapcsolatokat a település jelentősebb vállalkozásaival és építeni az általuk nyújtott szolgáltatásokra és tevékenységekre, beleértve a helyi beruházási, közétkeztetési, szolgáltatási feladatokat.
- Továbbra sem tervezzük támogatni a jelentős negatív környezeti, vagy lakossági érintettséget és esetleges ártalmat okozó ipari tevékenységeket, szükség szerint akár ezek szabályozási korlátozásával.

4.2.3. Épített környezet fejlesztése

- Infrastruktúra tekintetében a közműszolgáltatók csak a legszükségesebb karbantartásokat tudják vállalni, és ebben az önkormányzat sem tud érdemben beruházásokat tervezni.
- A csapadékvíz elvezetés megoldásokat a nemrégen elkészült árvíz- és csapadékvízvédelmi terv alapján szükséges felülvizsgálni és a szükséges feladatokat felmérni, tervezni.
- A MÁV állomás épületét és környékét a felújítást követően szükséges még a területrendezést követően parkosítani és közösségi használatra megújítani – ennek megvalósítása részben a tulajdonos MÁV-tól is függ, továbbá ebben számítunk a lakosság aktív közreműködésére is
- Az önkormányzat tulajdonában lévő helyi közutak karbantartása folyamatos feladat, ezen túlmenően szükséges a jelenlegi forgalomtervezés, szabályok és parkolási rend felülvizsgálata, szükség esetén módosítása. A járdák, gyalogutak karbantartása, egyes helyeken (pl. Holvégi járda) megújítása szintén alapkövetelmény. A közutakat övező kerítések és árkok karbantartása az ingatlantulajdonosok feladata is, de ebben az Önkormányzat minden lehetséges segítséget biztosít.
  A szilárd burkolattal nem rendelkező utcák megoldása (pl. a bérci területen) csak pályázati forrásból megvalósítható, ennek figyelése folyamatos.
- Közvilágítás fejlesztés: a bérci lakóterületen a nem megfelelően kivitelezett közvilágítás megoldására -megfelelő szakértői felmérést és előkészítést követően- napelemes lámpák elhelyezése tervezett, mely megoldást a játszóterekhez is szeretnénk alkalmazni.

4.2.4. Természeti környezet, fenntarthatóság

- Köztisztaság, hulladékgazdálkodás területén továbbra is szeretnénk fenntartani a közüzemi szolgáltató által biztosított házhoz menő szelektív elszállítás mellett az üveg, használt olaj és elem gyűjtését.
- A zöldfelület és zöldhulladék kezelésben, valamint természeti értékeink megóvása érdekében célunk az egészségügyi, természetvédelemi és fenntarthatósági elvek betartása.
- A korábban elnyert közösségi energiatársulás pályázat megvalósítását (napelempark, elektromos autó töltő) továbbra is szeretnénk, ezek megvalósulása azonban elsődlegesen a szabályozási háttér és az érintett szolgáltatók szándékának függvénye.
- Az elfogadott terv alapján a Kossuth utcai tuják szükséges cseréjét és más növényekkel pótlását folytatjuk.

4.2.5. Oktatási, egészségügyi, kulturális, közművelődési és szociális feladatok és fejlesztések

- Fontos célunk, hogy biztosítsuk az eddig elért egészségügyi, szociális és kulturális önkormányzati feladat ellátási keretek fenntartását és működtetését.
- Mindenképpen szeretnénk a gyermekek helyben történő megfelelő gondozása és nevelése érdekében a bölcsőde és óvoda intézményeinket a jelenlegi szinten fenntartani és fejleszteni, ezen felül a hosszas előkészítés után az alapfokú oktatás újraindítása érdekében az iskolaépület felújítását befejezni, majd az indításhoz szükséges engedélyt beszerezni.

- Ezzel együtt fenntartjuk a gyermeket nevelő szülők támogatása érdekében a születési, óvodáztatási és beiskolázási támogatásokat, valamint a felsőoktatásban továbbtanuló fiatalok részére biztosítjuk a részvételt a Bursa Hungarica programban.
- A rászorulók részére a szükséges szociális ellátásokat, a szociális alapú egyszeri és rendszeres támogatásainkat, szociális étkeztetés és tűzifa biztosítását, valamint az egyedülálló, alacsony jövedelemmel rendelkező nyugdíjasok segélyezését folyamatosan biztosítjuk.
- A gyermek- és ifjúsági feladatokról való gondoskodás érdekében a családsegítés ellátását a Képviselő-testület továbbra is a társult önkormányzatokkal létrehozott Nyugat-Nógrád Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal biztosítja.
- Az egészségügy területén a felnőtt és gyermek orvosi rendelő, valamint a védőnői szolgálat működését a helyszínek és szükséges eszközök biztosításával továbbra is támogatjuk. Remélhetőleg sikerül megoldást találni a gyermekorvos pótlására, a zavartalan ellátásokhoz szükséges szolgáltatási szerződéseket fenntartjuk.
- Közművelődési és művészeti tevékenység céljára a könyvtár és a falumúzeum zavartalan működését és szükséges fejlesztésüket biztosítjuk, valamint lehetőséget adunk a művelődési ház használatára.
- A falu gazdag kulturális életét mindenképpen szeretnénk fenntartani és megerősíteni a számos program egész év folyamán történő megrendezésével a Német Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködve, hogy lehetőséget adjunk a helyieknek a szórakozásra, kikapcsolódásra és a közös ünneplésekre. Ebből jó néhány már hagyománnyá vált: disznóvágás, svábbál, gyermeknap, majális, nyáresti koncertek, adventi gyertyagyújtások.
- A település sportlétesítményei (futball és sportpályák, tornaterem) a helyi lakosok részére továbbra is díjmentesen elérhetők lesznek, azok karbantartását és fejlesztését a Sport egyesülettel közösen biztosítjuk.

4.2.6. Együttműködések fejlesztése, finanszírozása

- A Nógráddal közös önkormányzati hivatal székhelye 2025-től ismét Berkenyére került, amely a szükséges hivatali, ügyintézési lehetőségeket változatlanul magas színvonalon biztosítja. Keressük a hatékonyság javításának lehetőségeit is a lakosság még jobb kiszolgálása érdekében
- A Berkenyei Német Nemzetiség Önkormányzattal való kapcsolat folyamatosan kiváló; egymást segítve és erősítve dolgozunk a faluért, a közösségért. Mind a kulturális és közösségi életben, mind a tervezett iskola indításában együttműködünk és igyekszünk a legjobban megtalálni és felhasználni a pályázati és finanszírozási lehetőségeket.
- Tvarožná Lhota községgel a 2016-ban létrejött kapcsolatot szeretnék új, megerősített partnerség szintre emelni. Ennek keretében együttműködési megállapodást tervezünk, melynek célja, minél több helyi lakos bevonása aktív, rendszeres és tartós közösségbe, amely elősegíti nemzeti, etnikai, kulturális és civil értékek megteremtését és ápolását. Az együttműködést közösen megpályázandó EU forrásokkal is támogatnánk.
- A civil egyesületek (Polgárőr, Sport, és Hagyományőrző-kulturális) támogatását az Önkormányzat éves keretek formájában biztosítja. A nem formális keretben működő csoportok (tánccsoport, nyugdíjas klub, ifi-klub, kórus, amatőr színtársulat) pedig a 2024-ben elindított Részvételi Költségvetés keretből tudnak pályázni programok szervezésére, vagy eszközök beszerzésére.
- A falu közbiztonsága szakemberek véleménye szerint is átlag feletti, ezt a gépkocsival, kismotorral is felszerelt polgárőreinknek is köszönhetjük, akik támogatását a fentiek szerint továbbra is biztosítjuk.

4.3. A település költségvetésének főbb szerkezete[1]

A Képviselő-testület a fenti stratégiai célok megvalósításával egyidejűleg fenn kívánja tartani a település költségvetésének egyensúlyát és főbb kereteit.

4.3.1. Bevételek, kiadások, finanszírozás[2]

- Költségvetésünk bevételi oldalát alapvetően az állami általános és cél támogatások jelentik, kiegészülve a korábban részletezett helyi adókkal és kismértékben egyéb saját bevételekkel.
- Költségvetésünk finanszírozási arányai: állami költségvetési: ~50%, helyi adók: ~25%, saját és egyéb bevételek: ~25%.
- Ezen belül az állami támogatás főbb elemei: általános működési, szociális feladatok, szociális étkezés, kulturális feladatok, óvoda és bölcsőde működési támogatás, valamint gyermekétkeztetés.
- Kiadások tekintetében a főbb arányok: személyi juttatások: ~15%, üzemeltetési költségek: ~ 10% (dologi és anyagi kiadások), igénybe vett szolgáltatások: ~15%, közüzemi költségek: ~15%.
- Jelentős, ám örömmel kifizetett költség a Wunderland Óvoda és Bölcsőde éves finanszírozása, mely 2025 évben mintegy 75 millió Ft (~30%). Ennek jelentős része állami forrásból érkezik, melyet az önkormányzat saját forrásból is kiegészít.
- A fentieken túl fennmaradó forrásokat tudjuk saját beruházások és fejlesztések céljára fordítani, melyek közül jelenleg folyamatban lévő és tervezett jelentősebb tételek: állomás környéki rendezése, közösségi tér kialakítás, iskolaépület felújítás, kamera rendszer bővítés.

Az Önkormányzat működési kiadásai és beruházásai kizárólag az állami finanszírozás, saját bevételek és pályázati források, valamint saját pénzeszközök terhére kerülnek tervezésre és teljesítésre. Sem adósságtartozásunk, sem hitelfizetési kötelezettségünk nincs, s a Képviselő testület továbbra is határozottan kiáll amellett, hogy egyéb külső finanszírozást nem kíván igénybe venni a település fenntartásához, működtetéséhez és fejlesztéséhez.

4.3.2. Tartalékok

Az előző ciklusban sikerült egy stabil, kb. 20 millió Ft-os tartalék alapot kigazdálkodni, célunk ennek pénzügyi biztonsági háttérként történő fenntartása. Az inflációs környezet miatt ennek növelése pénzügyi szempontból sem indokolt.

4.4. A gazdasági program megvalósítása

4.4.1. A gazdasági program feltételrendszere

A gazdasági program összeállítása során feltételeztük, hogy a gazdasági program időhorizontján az alábbiak nem változnak meg jelentősebb mértékben:

- a makro-, és mikrogazdasági környezet,
- a település lakosságszáma, összetétele, szociális és jövedelmi viszonyai,
- a település számára meghatározó gazdasági szereplők száma és viselkedése,
- a jelenleg ismert kormányzati gazdaságpolitika és állami finanszírozás mértéke, aránya, feltételrendszere,
- adófizetési képesség és befizetési hajlandóság.

[1] részletek és számszerű információk a mindenkori költségvetési rendeletben találhatók
[2] aktuális, 2025 évi előirányzat alapján

4.4.2. Finanszírozás

- A gazdasági program egyes elemeinek, fejlesztéseinek megvalósítása alapvetően az önkormányzat tervezett, költségvetési keret szerint tervezett forrásaiból lehetséges.
- Jelentősebb beruházások csak pályázati források bevonásával valósulhatnak meg, melyhez a lehetőségeket az Önkormányzat külső szakértő bevonásával folyamatosan nyomon követi, és az aktuális prioritási sorrend szerint kezdeményez.

4.4.3. Kapcsolódó önkormányzati feladatok

- Jelen Gazdasági Program elvei az éves költségvetés rendelet és annak évközi felülvizsgálatai során beépítésre kerülnek.
- A tervezett településfejlesztési koncepció folyamatban a lakossági bevonással kialakított esetleges változtatásokat és kiegészítéseket az éves felülvizsgálat során át kell vezetni.
- Pályázati források bevonási lehetőségeinek folyamatos figyelése.
- A tervezett nagyobb projektek és beruházások figyelembevételével a közbeszerzési szabályzat évente felülvizsgálatra kerül.
- Az Önkormányzat a 2024 évi első sikeres folyamat után minden évben felülvizsgálja és megújítja a Részvételi Költségvetés folyamatát, szabályait és biztosítja pénzügyi kereteit.
- A Képviselő testület a Gazdasági programot évente felülvizsgálja, eredményességét és megvalósulását nyomon követve visszaméri. A visszamérés részleteit 2025 év végig szükséges kidolgozni és elfogadni.